

Oponentský posudek na rigorózní práci St. Hájka: Osvícenské reformy Josefa II. se zaměřením na trestní právo a policii

Stanislav Hájek se ve své práci neomezil pouze na právní úpravu v trestním kodexu Josefa II., ale pokusil se o zvládnutí teoretických východisek pojetí trestního práva a trestu zvláště.

V úvodní části své práce se autor zaměřil na společenské prostředí v osvícenské Evropě. Rozebral pojem osvícenství i směry jeho vývoje. Dobře osvětlil zejména učení Rousseaua a Voltaira.

Osvícenské zázemí ovlivněné v první řadě francouzským teoretickým smýšlením s hesly svoboda a rovnost znamenaly i pro josefínské reformy v oboru trestního práva značnou inspiraci.

St. Hájek rozebral ale nejdříve stručně reformy Marie Terezie, na které Josef II. navázal. Porovnal tereziánskou trestněprávní úpravu s úpravou Josefa II. Ta znamenala velký posun v obsahu i zaměření trestního práva i v pojetí trestu. V této souvislosti zhodnotil autor i učení C. Beccarii, který hlásal pojetí trestu nikoli jako pomstu, ale jako výchovný a prevenční prostředek směřující k nápravě zločince.

Pozornost věnoval rigorozant zejména zásadě rovnosti ve stále stavovsky rozdělené společnosti, zásadu proporcionality ve vztahu- delikt- trest.

Autor věnoval pozornost i doznívajícím debatám o deliktu čarodějnictví, který byl ještě včleněn do tereziánského trestního kodexu, diskusím o trestu smrti, který Josef II. zrušil, a problematice tortury, kterou již Josef II. do svého zákoníku nenechal začlenit. Zde jen malá připomínka- diskusím o trestu smrti se mohl autor věnovat podrobněji, neboť jsou klíčové i pro další vývoj trestního práva.

V této práci velmi kladně hodnotím snahu autora o spojení výkladu obsahu legislativy s teoretickými východisky osvícenského myšlení, které se promítlo i do nauky o trestním právu. Dále hodnotím kladně i podrobný rozbor učení J. Sonnenfelse, který svými myšlenkami inspiroval trestněprávní úpravu Josefa II.

St. Hájek prokázal samostatnost při zpracování vybraného tématu a rovněž prokázal schopnost vyrovnat se nejen s českou odbornou literaturou, ale i se zahraniční, zvláště německou.

K předložené práci nemám zásadnější připomínky a doporučuji ji jako dobrý podklad pro obhajobu.

Námět pro obhajobu: Nauka trestního práva na pražském vysokém učení

Prof. JUDr. PhDr. Karolina Adamová, Dsc.

Praha: 21.5.2013